



**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Statnett SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Deres ref
1885088

Vår ref
09/247-

Dato

16 JAN 2014

**Statnett SF - ny 420 kV kraftledning Ofoten - Balsfjord - samtykke til
forhåndstiltredelse**

Olje- og energidepartementet viser til søknad av 30. oktober 2013 fra Statnett SF(Statnett) om samtykke til forhåndstiltredelse for bygging 420 kV kraftledning Ofoten – Balsfjord.

Bakgrunn

Statnett søkte om anleggskonsesjon 20. mai 2010 og tilleggssøknad av 3. mai 2011 etter energiloven § 3-1 for å bygge, drive og eie en ny 420 kV kraftledning mellom Ofoten og Balsfjord. Det ble i tillegg søkt om ekspropriasjonstillatelse i medhold av oreigningslova § 2 første ledd nr. 19 til nødvendig grunn og rettigheter for bygging og drift av de elektriske anleggene, herunder rettigheter for all nødvendig ferdsel og transport. Det ble også søkt om forhåndstiltredelse, jf. oreigningslova § 25.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ga i vedtak av 2. mai 2012 anleggskonsesjon etter energiloven og tillatelse til ekspropriasjon etter oreigningslova.

NVEs vedtak om anleggskonsesjon ble påklaget til departementet, som i vedtak av 28. august 2013 i det vesentligste avslo klagen. Av departementets klagevedtak side 38-39 fremgikk at det vil bli tatt stilling til søknad om forhåndstiltredelse når skjønn er begjært. Advokatfirmaet Haavind har på vegne av Statnett begjært skjønn ved skjønnsbegjæring av 28. oktober 2013.

Statnett ber i søknaden om at departementet tar stilling til søknaden om samtykke til forhåndstiltredelse, jf. oreigningsloven § 25, for tiltredelse av nødvendige grunn- og rettigheter for å starte byggingen av ny 420 kV kraftledningen Ofoten—Balsfjord med tilhørende tekniske anlegg som beskrevet i departementets vedtak av 28. august 2013, før skjønn er gjennomført.

Av hensyn til forsynings sikkerheten i Nord-Norge mener Statnett at ledningen må bygges snarest mulig, og at Statnett har en sterk interesse i å tiltre nødvendig grunn- og rettigheter før det foreligger rettskraftig skjønn. Statnett er i dialog med en rekke av de berørte grunn- og rettighetshavere om avtale om forhåndstiltredelse og eventuelt ekspropriasjons erstatning. Statnett skriver at det vil bli foretatt bevissikring i form av registreringer og fotograferinger mv., som vil gi skjønnsretten tilstrekkelig grunnlag for å fastsette erstatningene.

Statnett har hatt omfattende dialog med reindriften som oppfølging av pålegget i konsesjonen av 28. august 2013 om utarbeidelse av en miljø-, transport- og anleggsplan (MTA-plan). Departementet har fått tilsendt NVEs godkjennelse av MTA-plan av 20. november 2013. Av MTA-planen fremgår at det er lagt inn begrensninger i anleggsperioden, som i betydelig grad bygger på informasjonen fra distriktene. Forutsatt forhåndstiltredelse, tar Statnett sikte på å begynne med skogryddingsarbeidet utover vinteren 2013-14. Det vil ikke foregå skogrydding i de områder/perioder hvor det er lagt inn anleggsstans i forslaget til MTA-plan.

Statnett kan ikke utelukke at rein i området kan bli forstyrret av skogryddingen. Arbeidet vil imidlertid ikke påvirke kalving eller flytting. Det videre anleggsarbeidet som de avbøtende tiltakene er ment å beskytte reindriften mot, vil ikke påbegynnes før sommer/høst 2014.

Statnett ber på dette grunnlag om at søknaden om tillatelse til forhåndstiltredelse innvilges.

Advokat Geir Haugen har i brev av 26. november og 2. desember 2013, på vegne av Skjomen, Gielas, Hjerttind og Mauken reinbeitedistrikter, kommet med merknader til Statnetts søknad om samtykke til forhåndstiltredelse. Haugen skriver at det i skjønnet vil bli nedlagt påstand om at skjønnet nektes fremmet. Haugen mener at det foreligger saksbehandlingsfeil i konsesjonsvedtaket og at bygging av kraftledningen vil være i strid med folkerettens urfolksvern. Haugen mener at det er en nærliggende mulighet for at domstolene vil nekte skjønnet fremmet, og at det derfor ikke bør gis samtykke til forhåndstiltredelse.

Haugen anfører at departementets klagevedtak av 28. august 2013 er ugyldig, særlig fordi reindriftsutredningen ikke inneholder det faktiske grunnlag som er nødvendig å ha ved vurderingen av folkeretts spørsmålet. Haugen har også fremmet flere innsigelser til miljø- og transportplanen (MTA). Haugen gjør videre gjeldende at det må utvises varsomhet med å gi tillatelse til forhåndstiltredelse til inngrep som kan være i strid med den særlige beskyttelsen som samisk kultur og næring har gjennom grunnloven og folkerettens urfolksvern.

Statnett kommenterte advokat Haugens innspill ved brev av 29. november 2013. Statnett bemerker at samtlige innvendinger mot at det gis samtykke til forhåndstiltredelse bygger på anførsler om at konsesjons- og ekspropriasjonsvedtaket er ugyldig. Statnett kommenterer anførselene om folkerettsbrudd og skriver at Statnett mener at det er åpenbart at etablering av den nye 420 kV forbindelsen Ofoten – Balsfjord ikke vil innebære noe folkerettsbrudd. Statnett peker blant annet på restriksjoner på anleggsvirksomhet i MTA-planen som skal avbøte på ulemper for reindriften, og påpeker samtidig av advokat Haugen ikke anfører konkret hvilke ulemper distriktene vil bli påført. Statnett peker videre på at anførselen om manglende utredningsgrunnlag ble vurdert i departementets klagevedtak.

Departementets vurdering

Før samtykke til forhåndstiltredelse kan gis, må partene ha hatt mulighet til å uttale seg, jf. oreigningslova § 25 femte ledd. Departementet viser til at det ble søkt om samtykke til

forhåndstiltredelse samtidig som det ble søkt om anleggskonsesjon og ekspropriasjonstillatelse. I tillegg er reinbeitedistriktene på anmodning gitt særlig anledning til å kommentere søknaden. Departementet finner at rettighetshaverne har hatt anledning til å uttale seg til spørsmålet om forhåndstiltredelse, og at kravet til oreigningslova § 25 femte ledd er oppfylt.

Når skjønn er begjært kan det gis samtykke til forhåndstiltredelse, jf. oreigningslova § 25 første ledd første punktum. Ekspropriantens alminnelige interesse i å komme i gang med tiltaket etter at det er gitt ekspropriasjonstillatelse, er i utgangspunktet tilstrekkelig til at samtykke til forhåndstiltredelse kan gis, jf. *Sandene/Keiserud, Oreigningslova med kommentarer*, s. 255. Spørsmålet om samtykke til forhåndstiltredelse skal gis, beror på en konkret vurdering av om det i det enkelte tilfellet er rimelig, blant annet tatt i betraktning ekspropriasjonens art og omfang, den samfunnsmessige betydningen av tiltaket og de konkrete ulemper en forhåndstiltredelse vil kunne bety.

Departementet bemerker innledningsvis at bygging av kraftledningen Ofoten – Balsfjord er nødvendig av hensyn til forsyningssikkerheten i Nordland og Troms. Departementet konstaterer at Statnett derfor ønsker å starte arbeidet snarest, og finner at det er fare for forsinkelser i prosjektet dersom det ikke gis samtykke til forhåndstiltredelse. Det er avgjørende at risikoen for at store deler av kraftforbruket nord for Ofoten faller ut ved feil på den eksisterende ledningen, reduseres i størst mulig grad.

Advokat Haugen har anført at forhåndstiltredelse bør nektes fordi ekspropriasjonstillatelsen og departementets klagevedtak er ugyldige, og at det derfor er en nærliggende mulighet for at skjønnet nektes fremmet. Departementet viser til at tvist om gyldigheten av en ekspropriasjonstillatelse ikke i seg selv avskjærer adgangen til å samtykke til forhåndstiltredelse, men er et moment som kan tale mot forhåndstiltredelse, avhengig av den antatte holdbarhet av innsigelsene mot ekspropriasjonstillatelsen.

At ekspropriaten har reist tvil om gyldigheten av ekspropriasjonstillatelsen forhindrer ikke at det kan gis samtykke til forhåndstiltredelse, jf. også Rt. 1975 side 965 og Sandene/Keiserud side 255.

Departementet viser også til forarbeidene til endringer av oreigningslova § 25 i Ot. prp. nr. 56(1970-1971) s. 28:

”Det må imidlertid være klart at ikke enhver påstand om at ekspropriasjonen er ulovlig, bør kunne hindre en forhåndstiltredelse. Det ville være ensbetydende med at en ekspropriat ved f. eks å påstå at det ikke forelå lovheimel for inngrepet eller at ekspropriasjonssamtykket var ugyldig på grunn av saksbehandlingsfeil, ville kunne avskjære adgangen til forhåndstiltreding, uansett hvor svakt begrunnet innsigelsene måtte være. En innsigelse mot lovligheten bør såleis være et moment som tas i betraktning ved avgjørelsen om samtykke til forhåndstiltreding bør gis. Ved vurderingen bør det stå myndighetene fritt å tillegge dette den vekt som finnes rimelig. Det avgjørende her vil særlig være hvor nærliggende muligheten for at ekspropriaten kan få medhold i sin innsigelse(...)”

Departementet viser til NVEs vedtak av 2. mai 2012 og departementets klagevedtak av 28. august 2013. I vedtakene er forholdet til folkeretten grundig vurdert og det er konkludert med at kunnskapsgrunnlaget var tilstrekkelig for å fatte vedtak. Departementet kan ikke se at det er

en nærliggende mulighet for at skjønn nektes fremmet på grunnlag av ugyldighetsinnsigelse til ekspropriasjonsvedtaket.

Departementet mener Statnett har en klar interesse av å komme i gang med tiltaket før skjønn er avholdt eller minnelige avtaler med alle rettighetshavere er inngått, og at også sterke kraftforsyningsmessige hensyn tilsier at byggingen av ledningen starter opp. Departementet kan ikke se at en forhåndstiltredelse medfører ulemper som overstiger disse interessene.

Departementet finner at det er grunnlag for å gi samtykke til forhåndstiltredelse. Omfanget av samtykket følger av ekspropriasjonstillatelsen og av vilkårene i konsesjonen etter energiloven om innholdet av MTA-planen, særlig hva gjelder restriksjoner i byggeperioden av hensyn til reindriften. Hva gjelder innholdet av ekspropriasjonstillatelsen vises det til departementets vedtak av 28. august 2013. I MTA-planen del 2 er det fastlagt restriksjoner i byggeperioden i de enkelte reinbeitedistriktene, samt vilkår om at entreprenør skal varsle Statnett som umiddelbart varslers det aktuelle reinbeitedistriktet ved observasjon av rein, i eller i nærheten av anlegget eller der det drives anleggsvirksomhet. For øvrig viser departementet til MTA-planen del 1 side 14, der det heter at:

”Restriksjonsperiodene vil kunne forskyves noe i begge retninger som følge av årstidsvariasjoner, siden reinsdyrene kalver og forflytter seg avhengig av vær-, snø- og beiteforhold. Det vil også kunne bli behov for kortere, midlertidig stans av arbeidene. For å kunne ta tilstrekkelig hensyn til reindriften i området er det nødvendig med tett dialog mellom byggherre, reindriftsutøvere og entreprenører. Byggherren ivaretar denne kommunikasjonen og vil ha en egen reindriftskoordinator som skal sikre kommunikasjonen mellom anleggsdriften og de ulike reinbeitedistriktene.”

MTA-plan ble godkjent av NVE 20. november 2013. Planen ble påklaget av advokat Haugen på vegne av reinbeitedistriktene. Departementet viser til klagevedtak av i dag.

Det er en forutsetning for samtykket at Statnett i nødvendig utstrekning opptar fortegnelse over eiendomsinngrepene slik at skjønnsretten blir sikret best mulig grunnlag for erstatningsfastsettelsen, jf. oreigningslova § 25 annet ledd.

Det er videre en forutsetning at vilkårene om ytterligere avbøtende tiltak i den videre anleggsfasen og i driftsfasen, som forutsatt i vedtak av 28. august 2013 blir fastsatt gjennom avtale mellom Statnett og reinbeitedistriktene. Dersom det ikke oppnås enighet, skal konsesjonsmyndighetene ta stilling til spørsmålet, slik det går frem av departementets vedtak side 38.

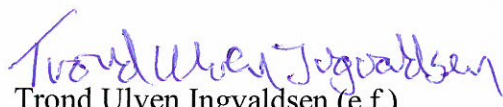
Konklusjon

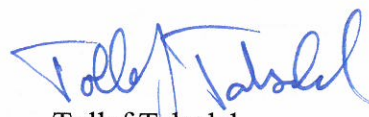
Med hjemmel i oreigningslova § 25 annet ledd samtykker Olje- og energidepartementet i at Statnett SF kan tiltre nødvendig grunn og rettigheter for bygging av ny 420 kV kraftledning Ofoten – Balsfjord før det foreligger rettskraftig skjønn, slik det følger av departementets klagevedtak av 28. august 2013.

Statnett må snarest informere de aktuelle grunn- og rettighetshavere om at det er gitt samtykke til forhåndstiltredelse.

Departementets vedtak om samtykke til forhåndstiltredelse kan ikke påklages, jf. forvaltningslovforskriften § 22 bokstav b.

Med hilsen


Trond Ulven Ingvaldsen (e.f.)
avdelingsdirektør


Tollef Taksdal
underdirektør

Kopi til:

Advokatene Raugland

Norges vassdrags- og energidirektorat